

tulæ ponito, vbi sane toto eo anno fixus permanere debet & immobilis, deinde Kalendarij mensẽ quere (non tamen hoc secundum Lunæ splendorem) in eo orbe vbi A adscriptum est indici, & super eadem lineam ad principium mensis indicem pone quartæ rotulæ inscriptum signo B, in eadem quarta rotula quere diem mensis, quo motum lunæ scire cupis, (habet enim dies 31. in circulo per modum testudinis intorto) eoq; indicem colloca horarium, qui vbiq; tanget Zodiacum cum sua linea fiducia, ibi gradum ostendet Lunæ secundum motum medium, quem si vtiq; ad horam pomeridianam scire volueris inter ipsos quoq; dies iuxta proportionem quandam accipe horam, quodlibet enim punctum ibi interpositum horas 6. significat.

PROPOSITIO QUINTA.

¶ Latitudinem Lunæ ab Ecliptica inquirere.

Inuento iam ex illa propositione medio motu Lunæ, rotulam sic relinque immotam, & indicem cum litera C Capitis Draconis duc ad numerum anni qui ab 1531. exordii proceditq; ad 1548. de quo propositione .11. articulo .1. prioris partis iã supra scripsi & ad mensẽ certum (nam quilibet annus habet gradus .12. qui menses singulos denotant recto ordine numerando) ibiq; vide quando ille index cū Ω circuitum tangat indicis horarij, & tunc tibi numerus ille latitudinem Lunæ ostendet ab Ecliptica, quam sanè scire te opere precium erit, si quando ex Luna horam siue diurnam siue nocturnam scire voles.

Et quamuis gradus illi ad inuestigandum horam sufficient, si tamen exactius horam per Lunam cognoscere desyderas, gradus Lunæ secundum longitudinem & latitudinem ex Ephemeridibus collige vel ex nostro Astronomico imperatorio quod iam recens in honorem Cæsareæ & Catholicæ Maiestatis scripsimus ipsi, similiter & ex Planetis horam certam colliges, si ex eo tum longitudines tum latitudines vel ex Ephemeridibus vel vnde cumq; queas, collegeris.

PROPOSITIO SEXTA.

¶ Vrsam maiorem & Stellam polarem, citra omnem preceptoris & operam & instructionem addiscere.

Volens serena nocte cognoscere vrsam, horam tibi cõmunis horalogij quam voles propone, nec refert multum si in vna hora aberraris, & super hanc horam propositionem (si sit adhuc ante noctis medium) pone indicem horarium iuxta latus dextrum, ad sinistrum vero si sit post noctis medium. Deinde rotulam alteram cum die Mensis vel Solis gradu sub illum promoue, & sic orbem hunc firmiter fixum tene, Mox indicem super postremas vrsæ stellas repone, quas prope diẽ .20. Augusti inuenies, vel ipsum etiã indicem colloca super duplicatam illam \ddagger Crucem sub signo virginis, & ibi indicem hunc quoq; immotum serua. Hæc vbi feceris, cogita vbi Sol stet tempore meridiei, eoq; tergum tuum auertens, ad septentrionem faciem conuertito, quamuis certius id fiat per horologiũ viatorium, quod si tecum forte habes, vel manu retentum vel aliquo repositum dicto cicuius lingula sua bifurcata ostendet tibi septentrionem, nec refert quo modo horologium illud in manu teneas, modo lingula moueri queat & circumuerti. Septentrionali itaq; regione sic aliquantulum cognita, versaq; illuc facie tua, quadrantem hunc nostrum in manus accipe, centrumq; sursum versus, faciem vero quadrantis ad te verte & sic illum diligenter erige, vt simul oculis eleuatis ipse quoq; per clauum perforatum queas cernere, tantum quadrantẽ hoc modo tene, vt filium vnde descendet plumbum gradum tangat limbi 45. & tunc iuxta indicem horarium (qui iam ante recte positus est) cœlum aspice, ibiq; prope indicem stellas duas illas videbis vrsæ maioris, quas & si non proximas indici inuenieris regionem illam tamen cœli qua stant istæ inuenisti, & collata deinceps figura subiecta cū ea regione cœli, stellas vtiq; vrsæ maioris agnosces. Quibus & agnitis & cum figura nostra comparatis, stellam statim polarem aspicias, ipsam enim Poli cœlestis regionem facile agnosces si per clauum perforatum videris, indice tamen prius super vrsam constituto.

Poteris quoq; & certius & facilius aliquanto polum cognoscere, si vel in manus acciperis horologium viatorium vel prope te ita collocaueris vt iuxta ipsum sine omni obstaculo versus septentrionem videre queas. Pones autem horologium illud non aliter q̃ si horas discernere voles (cum ipsa nimirum lingua) visum itaq; tuum iuxta horalogij
filium